

HARUL ROMÂNESC – PROPUNERE PENTRU O EMBLEMĂ

Romanian grace – proposal for an emblem

Dr. Grigore Bușoi

Motto:

In hoc signo vinces! („Prin acest semn vei învinge!“)

Panteonul românesc este oglinda harului lucrătorilor din Grădina Maicii Domnului. CUI-ul bătut în harta planiglobului în care se fixează imaginea României înseamnă: Cultură, Unire și Identitate, iar sulul țesăturii naționale, VIG-ul păstrat sub braț de fiecare cetățean, din care transpare fibra românească, ilustrează Vitalitatea, Iubirea, dar și Gospodărirea bunurilor națiunii.

Vocația construcției este una dintre caracteristicile fundamentale ale omului, la români regăsindu-se în formularea „Să nu faci umbră pământului degeaba!“.

Dar luare-aminte: *Faber est quisque fortunae* („Fiecare este făuritorul propriului său destin“, Salustiu) sau, cum găsim în zicerea noastră, „Cum îți vei așterne așa vei dormi!“ . Credem că nu de-a surda imnul național începe cu atenționarea „Deșteaptă-te, române!“.

Poetul Național, Eminescu, izvor de adâncime, inimă cuprinzătoare și fântână arteziană monumentală, ne oferă seva identitară a spiritualității românești, intrată în universalitate.

Va veni ziua, o așteptăm, când Octavian Goga – „poetul pătimirii noastre“ – va spune: „Astăzi, cu bucurie, românilor, veniți!“.

Prin componentele refrenului LERUI – ler, dintr-un celebru colind românesc – Libertate, Educație, Răspundere, Unire, Identitate – elemente ale conștiinței individuale, reluate sincron, ele devin constitutive ale conștiinței naționale, fundamentându-ne existența.

De remarcat că făclia vieții, întru ardere, lumină, cinstire, pomenire și moștenire din *Terra Mirabilis* se află într-o confruntare neostoită cu vremea și vremurile pe o perioadă îndelungată, de patru ori milenară, de la Zamolxis încoace.

Iar pentru om, care este un alergător de cursă lungă, solicitantă, în comunitate (familie, societate), făclia vieții trebuie transmisă din mână în mână pentru a asigura continuitatea.

Spiritualitatea românească în tipare clasice

O carte de referință în abordarea spiritualității românești este oferită de Adela Becleanu Iancu (1). Ideea centrală a cărții evidențiază „acele filon al permanenței care constituie caracteristica spirituală a poporului nostru și prin care s-a perpetuat ființa sa națională“. Din bogatul material pus la dispoziție ne oprim la câteva probe de autoritate cărturărescă:

Athanase Joja, în *Profilul spiritual al poporului român* (1965), ne împărtășește că esența etnopsihologică a poporului român, ca un proces original și formativ, are ca note principale: „cumințenia“, „limpezimea minții“, „dreapta judecată“ și „măsură“.

Nicolae Mărginean, în lucrarea sa *Sub semnul omeniei* (1969), ne transmite că în cadrul sistemului național valoarea dominantă a spiritualității românești este *omenia*, care se derulează după „legea noastră strămoșească“. Citându-l pe Lucian Blaga, el consideră că, în dezvoltarea ființei noastre naționale, principiile călăuzitoare au fost omenia, simțul măsurii, dragostea pentru dreptate, mentalitatea realistă, bucuria de viață și încrederea în viitor. În final, N. Mărginean conchide: „La temelia vieții noastre social-politice stă armonia, ea stăpânindu-se din plin asupra manifestărilor artistice“.

În publicistica cotidiană se afirmă Dan Zamfirescu prin lucrări de mare valoare, dintre care amintim *Via magna* (1979). Existența demnă în istorie se face nu prin „retragere“ sau „boicot“, ci prin te-

Adresa de corespondență:

CMI Dr. Grigore Bușoi, Str. Apusului nr. 63, București

E-mail: grigore.busoi@yahoo.com

nacitate și participare. Pentru a exista într-o cetate inexpugnabilă, conform obiceiului pământului, această realizare se face prin luptă, la nevoie cu arma în mână, și prin diplomație, dar mai ales prin jertfa umană anonimă a întregii colectivități naționale.

Componentele structurii noastre naționale, în opinia autorului, se prefigurează a fi: „puterea de rezistență“, „capacitatea de asimilare și sinteză originală“, „creația în dialog cu mișcarea culturală mondială“.

Dan Zamfirescu susține ideea virtuții protocronismului, observație demarată de Edgar Papu, ca o nouă perspectivă de afirmare a conștiinței de sine a spiritualității românești, materializându-se atât prin puterea de anticipație, cât și prin deschiderea de drumuri noi în cercetarea științifică.

Pe aceleași coordonate vin și observațiile lui Victor Săhleanu, pe care autorul le concretizează în cartea sa *Arta rece și știința fierbinte* (1972).

Într-o altă carte, *Începutul medicinei sociale în România: G. Banu* (1979), Victor Săhleanu face referire la lucrarea lui Gheorghe Banu – „Biologia poporului român“ –, având în vedere izvoare antropologice sociale și economice în care se subliniază „vitalitatea“ românilor, demonstrată prin rezistența fizică, natalitatea crescută, capacitatea de adaptare la vicisitudinile istoriei, calitățile intelectuale și cele morale, virtuți pe care poporul nostru le va putea demonstra în planul științei și culturii universale. În acest sens, amintim realizările lui Ștefan Odobleja, Thoma Ionescu, Gheorghe Marinescu, Victor Babeș și trioul Vuia – Vlaicu – Coandă.

Prin școala monografică de la București, condusă de Dimitrie Gusti și elevul acestuia, V.V. Caramela, s-a trecut la întocmirea *Atlasului axiologic* al culturii românești.

Unicitatea culturii românești este afirmată de Vasile Pârvan, care subliniază rolul civilizației românești de „placă turnantă“, iar Paul Anghel înțelege istoria ca pe „un proces de impunere dialectică a permanențelor“.

Pentru Vladimir Streinu, „Liniștea de cuget a românului... reprezintă cea dintâi constantă a specificului de simțire carpato-dunărene“.

Emblema, o casă sui-generis a românismului

Emblema pe care o propunem este mai întâi o triadă care cuprinde imaginea cuvintelor: fântână cu ghizd, căciulă și lumânare.

În esență, emblema îmbină două trebuințe – tăria izvorului și grija acoperământului –, scoțând în evidență linia de unire dintre ele, un stâlp de stil

nou – lumânarea –, braț de scos apă și fitil aprins dătător de lumină.

Construcția propusă conferă sensibilitatea metafizică a adâncului cu înaltul, ca o manifestare contrapunctică a conștiinței într-o verticalitate. Am putea spune că emblema este un *arheu*, o posibilitate coerentă, organizată într-o împlinire dintre organic și funcțional.

Dorim să întărim emoțional cei trei determinanți ai emblemei prin formulări lingvistice de substanță:

- *Dragostele de demult/ Îs fântână fără fund;*
- *Căciulă Vodă e românul;*
- *În vremurile străvechi, când stingeai lumânarea, aveai șansa să-ți bată în fereastră Sfântul Petru, care își anunța prezența cu o întrebare: Bucuroși de oaspeți?*

Să o luăm *Per pedes apostolorum*:

Brandul României, o casă sui-generis, are ca punct de plecare fântâna ce ființează sub o formulă blagiană: Sapă, sapă, sapă / Până dai de stele-n apă!

La suprafața pământului, fântâna are amenajat un suport în formă de paralelipiped pătratic – ghizdul –, pe care noi îl creionăm a fi format din bușteni de stejar de culoare brună.

În mijlocul construcției se află lumânarea prinsă de cumpănă, segment vertical de care se leagă ciutura (găleata), prăjină verticală ce ar putea fi asemuită cu o săgeată dacică prin menirea ei de a alunga norii prevestitori de rele. Funcția enunțată este probată de lumânare ca obiect purtător de flacără, implicit de lumină. Acum putem spune că ghizdul constituie corpul casei, iar acoperișul este format dintr-o căciulă de oaie țuguată de culoare albă, prin extensie, o turlă de biserică maramureșeană, prin vârful căreia iese lumânarea.

Considerăm a fi interesantă etimologia componentelor enunțate ale casei ființei românești:

- *Fântâna* provine din lat. *fontana*;
- *Ghizdul* e considerat de Mihai Vinereanu că se apropie etimologic de lituanianul *gaistu* = a înconjura, el aparținând fondului prelatin;
- *Căciula* face parte din fondul traco-ili-ric. Din același radical provin și cuvintele *cucă* și *cucui*, dar (atenție!) și *Kogaion* (muntele sfânt al dacilor) și *căița* (înveliș amniotic care acoperă capul nou-născutului, având semnificația unui semn al norocului);
- *Lumânarea* are ca origine latinescul *lumina-ria*.

Aceasta este prezentarea emblemei în situația 2D. Dacă privim emblema în 3D, obținem o casă-statueta. În această situație, în față, la nivelul ghizdului plasăm tricoulul, deasupra căruia tronează flamura dacică (un dragon cu cap de lup).

Pe partea stângă apare inscripția: *Ce e val ca valul trece...* (Glossă, strofa a VII-a, Mihai Eminescu).

Pe fața dreaptă găsim versul *Unde-i unul nu-i putere...* (Hora unirii, strofa a IV-a, Vasile Alecsandri).

În spatele statuetei plasăm sintagma *Principiis obsta* („Împotrivește-te (răului) din capul locului“, *Remedia amoris*, Publius Ovidius Naso).

Distihul complet este:

Principiis obsta: sero medicina paratur

Cum mala per longas invaluere moras.

(„Împotriviți-vă de la început răului, căci degeaba vei încerca să-l înlături, după ce îndelung se va întări“).

Ne bucură faptul că prima casă construită de copilul etniei noastre se prezintă ca o pictogramă, în care corpul casei este un dreptunghi, acoperișul este un triunghi isoscel, iar din vârf prin coș, un mic dreptunghi vertical, iese fum. Atenție la lumânările aprinse de sărbători! Ele simbolizează setea de lumină întru viață.

Să devină emblema propusă o imagine statuară, un fel de Turn Eiffel în eternitatea României?

Imagini magnifice, reprezentări în *aqua forte* ale spiritualității românești

Pe primul loc în peisajul mirific al reprezentărilor autohtone considerăm a fi *satul românesc*.

Dincolo de alegațiile bine cunoscute ale lui Lucian Blaga și Liviu Rebreanu privind determinanții specifici ai satului românesc, ne oprim la cartea lui Răzvan Theodorescu – *Drumuri către ieri* –, în care se spune că satul, prin situația sa, este o „lecție de armonie“, „un nucleu al geografiei și al moralei românești“, iar într-o scenografie la scară omenească, satul se derulează ca un „scenariu mitic ale cărui sensuri dăinuie chiar și atunci când el pare cu desăvârșire pierdut pentru noi“.

Din bogata moștenire arheologică a preistoriei autohtone ne apare *Gânditorul de la Hamangia și soața sa într-o configurație ce semnifică prolificitatea*.

Iar dacă vorbim de fapte pregnante în istorie ne vin în minte:

- Mitropolitul Andrei Șaguna (1809-1873), român macedonean, trimis de providență, primul președinte al ASTREI, a revitalizat credința ortodoxă și apartenența națională, semințe de foc sub spuză ale românilor din Transilvania;
- B.P. Hasdeu (1938-1907), cu proiectul dicționarului limbii române *Etymologicum Magnum Romaniae* și lucrările „Cuvinte din bătrâni“, „Istoria critică a României“ și „Perit-au dacii?“;

- Alexandru Xenopol (1847-1920), cu *Istoria românilor din Dacia Traiană*;
- Nicolae Iorga (1871-1940), cu sintezele sale vaste ale istoriei românilor integrate în universalitate. Legat de numele marelui nostru Iorga, vrem să amintim două dintre revistele sale: „Neamul românesc“ și „Floarea darurilor“;
- George Călinescu (1899-1965), cu lucrarea sa monumentală *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, în care găsim capitolul final intitulat „Specificul național“;
- Domnia lui Matei Basarab (1632-1654), care relevă forța tradiției ca paradigmă a spiritului național românesc, ce răzbate din cronici, monumente, pisanii și cărți tipărite;
- Cuvântul *doina* a fost studiat de Dimitrie Cantemir în *Descriptio Moldaviae* (1716), socotindu-l nume al unui zeu al dacilor. Originea dacică a cuvântului a fost susținută de B.P. Hasdeu, de Barbu S. Delavrancea și de I.I. Russu.

Îi prezentăm în continuare pe câțiva dintre poeții noștri doinitori: Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, George Coșbuc, Șt.O. Iosif, Octavian Goga, V. Voiculescu, Tudor Arghezi.

Redăm câteva grupări de versuri reprezentative pentru etosul românesc:

- *Primăvara, mama noastră, / Ia zăpada de pe coastă.*
- *Sfântă muncă de la țară, izvor sacru de rodire / Tu legi omul cu pământul în o dulce înfrățire!...* (Plugurile, Vasile Alecsandri)
- *Sunt suflet în sufletul neamului meu / Și-i cânt bucuria și-amarul...* (Poetul, Geoghe Coșbuc)
- *El, singuratic, duce către cer / Brazda pornită-n țară de la vatră...* (Belșug, Tudor Arghezi)
- *Codrule, straiete-ți grele / ți le smulg vremuri rele...* (Iarna de altădată, V. Voiculescu)

Propunem și alte reprezentări:

- Geo Bogza (1908-1993), care proclamă ideea fecundă a unității în diversitate din textul *Pajiștea*, din care reies forța și înțelepciunea naturii.
- *Eu vă dau bucuria curată* (C. Brâncuși, 1876-1957).
- O doamnă dogorită de viață: „Un om cu un copil este ca și când ai avea un ochi!“.

La sfârșitul acestui capitol prezentăm, într-o scară a valorilor, personalitățile artistice românești: Mihai Eminescu, George Enescu, Constantin Brâncuși, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, George Coșbuc,

I.L. Caragiale, Nicolae Grigorescu, Mihail Sadoveanu.

Notații finale

1. Existăm sub lumină și prin rădăcini, conștiința este fundamentul dezvoltării omului, iar iubirea, credința și speranța devin trăsături diriguitoare care ne însoțesc de-a lungul vieții.

2. Ne propunem să prezentăm câteva gânduri profunde ale Poetului Național. Eminescu este un reper, o culme a unei spiritualități elevate, iar existența sa înseamnă, cum spune Petre Pandrea, „interdicția de a cădea sub un anumit nivel“:

- *Limba română, acasă la dânsa, este o bună gospodină și are multe de toate.*
- *Partea netraductibilă a unei limbi formează adevărata zestre de la moși strămoși...*
- *Națiunea mea e lumea... Astfel, fără națiunea mea nu e lumea.*
- *Inimă foarte caldă și minte foarte rece se cer de la un patriot chemat să îndrepteze poporul său.*

3. Emblema, ca duh al vieții românești, ne pune o casă a ființei autohtone, un corp-ghizd de fântână construit din bușteni de stejar, un acoperiș, o căciulă de oaie sau o turlă de biserică maramureșeană și un coș, extremitatea de sus a unei lumânări aprinse.

4. Plecând de la noua emblemă a României, propunem o formulă de viață explicită și asiguratoare, numită SEIF (substanță, energie, informație, formă), care să schimbe „constituția slabă“ a ființării („Viață, viață, legată cu ață“) într-o paradigmă optimistă direcționată întru stăpânirea fenomenelor sanogene: „Viață, sfoară de moșie / Cu bunăstare să-ți fie!“.

5. *Eu nu cred în reforme, eu cred în educația poporului... Eu nu cred în revoluții care dăruim înaintea de a ști ce creează...* (N. Iorga).

6. *A educa e mai mult decât a studia* (V. Conta).

7. *Adevărul naționalism este vitalitatea națiunii române ca individualitate politică* (George Bariț).

8. Poporul român trăiește sub dicteul imperios al câtorva vocale: „a“ – absolutul, „o“ – oblojirea, „ă“ – ăuirea (ecoul).

9. *Pe pajiștea verde, unde inima înflăcărată a lui Bălcescu pune să joace Libertatea, au călcat pe urmă copitele grele ale capitalismului bancar* (C. Rădulescu Motru).

10. *Atitudinea defensivă în discuții, în luptă, îți reduce la jumătate puterea reală de care dispui* (Lucian Blaga).

11. Aforismele ne deschid calea trăirii prin înălțare, iar aplecarea spre poezie induce propensiunea spre articulare, echilibru și comunicare. Vă propunem un catren în continuarea celor arătate:

*Cuvântul meu pornit secure
Devine poemă în pădure,
Vestind tăria prin iubire
În salve înalte, cu ăuire.*

12. *Cântecul nostru este mai mare decât țara, de aceea încăpem în el.* (Grigore Vieru)

13. Să nu uităm lecțiile istoriei pentru a sărbători eroii și a ne cunoaște vrăjmașii, dar mai ales pentru a nu ne rătăci drumul.

14. De la sentimentele *iubire, omenie și credință*, flori ale trecutului ce înmiresmau pajiștea simțirii românești, astăzi termenul de referință pe scurtătură pare a deveni *ioc*, ceea ce înseamnă un mare păcat ontologic.

15. Indiferența și neparticiparea la problemele obștei – *apragmosyne* (în formulare grecească) – au repercusiuni multiple asupra bunului mers al țării.

16. *Deși nu știu cum va fi peste un ceas, rămân la vechea mea părere că trebuie să ne purtăm ca și cum am fi veșnici și să nu părăsim gândurile pentru care am trăit...* (Constantin Brăiloiu).

17. *Luminează-te și vei fi* (C.A. Rosetti).

BIBLIOGRAFIE

1. **Becleanu Iancu Adela**, Spiritualitatea românească. *Permanență, devenire*. Ed. Politică, București, 1980;
2. **Blaga L.** Izvoade, Ed. Humanitas, București, 2011;
3. **Bușoi G.** Din adânc spre cele înalte, Ed. Amaltea, București, 2007;
4. **Candrea I.A., Adamescu Gh.** Dicționarul enciclopedic ilustrat „Cartea Românească”, Ed. Cartea Românească, S. A. București, 1931;
5. **Chavalier J., Gheerbrant A.** Dicționar de simboluri, Ed. Polirom, București, 2009;
6. **Didilescu I.** Universitari din alte vremuri, Ed. Ștefan Lupașcu, Iași, 2010;
7. **Joja A.** Cunoaștere și Acțiune, Ed. Politică, București, 1982;
8. **Noica C.** Eminescu sau Gânduri despre omul deplin al culturii românești, Ed. Humanitas, București, 2014;
9. **Surdu Al.** A sufletului românesc cinstire, Ed. Renaissance, București, 2011;
10. **Theodorescu R.** Drumuri către ieri, Ed. Fundația culturală română, București, 1992;
11. **Vinereanu M.** Dicționar etimologic al limbii române, Ed. S.C. ALCOR EDIMPEX SRL, București, 2008;
12. **Vlăduțescu Gh.** O istorie a ideilor filosofice, Ed. Științifică, București, 1990.